

द्वयशीतिः अध्यापकेभ्यः चतुर्विंशत्यधिक- द्विसहस्रतमवर्षस्य राष्ट्रिय-शिक्षक-पुरस्काराः

हिमसंस्कृतवार्ता: राष्ट्रपतिपदासीना द्वौपदीमुर्मुः नवदिल्ल्यां द्वयशीतिः अध्यापकेभ्यः चतुर्विंशत्यधिक-द्विसहस्रतमवर्षस्य राष्ट्रिय-शिक्षक-पुरस्कारं प्रदत्तवती। ध्यातव्यमस्ति यत् डॉ. सर्वपल्लीराधाकृष्णनवर्यस्य जयन्त्यवसरे प्रतिवर्षं सितम्बरमासस्य पञ्चमे दिनाङ्के राष्ट्रिय-शिक्षक-दिवसः परिपाल्यते। केन्द्रीय-शिक्षामन्त्रालयेन निगदितं यत् राष्ट्रिय-शिक्षक-पुरस्कारस्य उद्देश्यं देशस्य केषाञ्चित् शिक्षकाणाम् अद्वितीययोगदानस्य उत्सवाचरणम् अथ च तेभ्यः शिक्षकेभ्यः सम्मानप्रदानमस्ति। यैः न केवलं

विद्यालयीयशिक्षायाः गुणवत्तायां परिमार्जनं कृतम् अपि तु बालानां जीवनमपि सुदृढीकृतम्। विद्यालय-शिक्षा-साक्षरता विभागेन अस्य वर्षस्य राष्ट्रिय-शिक्षक-पुरस्काराय पञ्चाशत् शिक्षकाः चिताः। एते शिक्षकाः अष्टाविंशतिराज्येभ्यः त्रिभ्यः केन्द्रशासितप्रदेशेभ्यः षड्संस्थानेभ्यश्च समागताः सन्ति। ध्यातव्यमस्ति यत् मध्यप्रदेशस्य सप्तशिक्षकेभ्यः सम्मानमिदं प्राप्तम्, यत्र केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य संस्कृतशिक्षकाय प्रौ.नीलाभतिवारी वर्याय अपि संस्कृतक्षेत्रे उत्तमं कार्याचरणाय सम्मानमिदं प्राप्तम्।

5 सितंबर 2024 | विज्ञान भवन, नई दिल्ली

चित्रम्- केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य प्रौ.नीलाभतिवारी संस्कृतक्षेत्रे उत्तमशिक्षणाय राष्ट्रीयशिक्षकपुरस्कारं प्राप्नोति

राष्ट्रीय शिक्षक पुरस्कार
NATIONAL TEACHERS AWARDS
5 सितंबर, 2024 / अक्टूबर 14, 1946
5 September, 2024 / October 14, 1946
विज्ञान भवन, नई दिल्ली
Vigyan Bhawan, New Delhi

सुभाषितम्

श्लिष्टा क्रियाकस्यचिदात्मसंस्था सङ्गान्तिरन्यस्य विशेषयुक्ता। यस्योभयं साधु स शिक्षकाणां धुरि प्रतिष्ठापयितव्य एव।।

भावार्थः- अपने विषय में सम्पूर्ण ज्ञान एक शिक्षक का गुण है, जबकि उस ज्ञान का छात्रों में सम्प्रेषण एक अन्य गुण है। जिसके पास यह दोनों की गुण है वही शिक्षक सर्वश्रेष्ठ कहलाता है।

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ता: दैनिकपत्रे व्याकरणात्मक-अशुद्धिनां कृते सम्बद्धाः पत्रकाराः लेखकाश्च उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः

हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम्

जसवां कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे कस्बा कोटला, जिला कांगड़ा हि.प्र. पत्रव्यवहारसङ्केतः- १७७१११

एषः युव-मस्तिष्कं निर्मातृभ्यः सर्वेभ्यः शिक्षकानां प्रति कृतज्ञतां प्रकटितुम् अवसरः- प्रधानमन्त्री

शिक्षकदिवसस्य अवसरे प्रधानमन्त्रिणा नरेन्द्रमोदिना शुभाशयाः प्रेषितानि। सामाजिक-माध्यम-लेखने श्रीमोदी अवदत् यत् एषः युव-मस्तिष्कं निर्मातृभ्यः सर्वेभ्यः शिक्षकानां प्रति कृतज्ञतां प्रकटितुम् अवसरः अस्ति इति। सः भारतस्य पूर्वराष्ट्रपतिनः डा. सर्वपल्ली राधाकृष्णन् इत्यस्य जन्मवार्षिकदिने अपि श्रद्धाञ्जलिम् अददात्, यस्योपलक्ष्ये शिक्षकदिवसः इति आचर्यते। प्रधानमन्त्रिणा अपि शिक्षकाणां कृते पत्रम् लिखितं यत् ज्ञानप्रदानं मार्गनिर्देशं च कृत्वा छात्राणां जीवनस्य निर्माणे तेषां भूमिका अतीव महत्त्वपूर्णा अस्ति इति। सः इत्यपि अकथयत् यत् छात्राणां व्यक्तिगतविकासेन सह, तान् देशस्य उत्तरदायिनः समर्थाः च नागरिकाः कर्तुं शिक्षकाणां भूमिका अतीव महत्त्वपूर्णा अस्ति। सः अवदत् यत् देशः छात्रान् शिक्षकान् च सगृह्य शैक्षणिकपरिष्कारम् प्रति द्रुतगत्या अग्रे गच्छन् अस्ति, तथा च विकासस्य अस्मिन् मार्गे सर्वैः संसाधनैः शिक्षकाणाम् हस्तानि सुदृढानि भवन्ति। पारम्परिकज्ञानस्य आधुनिकशिक्षाव्यवस्थायाः च संयोगेन भारतं सम्पूर्णं विश्वे ज्ञानस्य उत्कृष्टकेन्द्ररूपेण उद्भूतम् अस्ति इति मोदी वर्यः अवदत्।

भारतस्य आर्थिकवृद्धिः नैरन्तर्येण अग्रे वर्धते- भारतीय-रिजर्व-बैंकप्रमुखः शक्तिकान्त-दासः

भारतीय-रिजर्व-बैंक इत्यस्य प्रमुखः शक्तिकान्त-दासः दृढीकृतवान् यत् भारतस्य आर्थिकवृद्धिः नैरन्तर्येण अग्रे वर्धते। सः अवदत् यत् केन्द्रीय बैंक इत्यस्य आगामिवित्तवर्षाय दशमलववृद्धि-उत्तर-सप्तप्रतिशतस्य जीडीपी इत्यस्य वृद्धेः समाकलनम् यथार्थम् अस्ति।

भारतसिङ्गापुरयोः मध्ये सहकारार्थं चतुर्णां सहमति-पत्राणां आदानप्रदानम् अभवत्

हिमसंस्कृतवार्ता:। भारत-सिङ्गापुर-देशयोः मध्ये स्वास्थ्य-चिकित्सा, शिक्षा-कौशल विकास, डिजिटल-प्रौद्योगिकी, भारत-सिङ्गापुर सेमिकण्डक्टर्-इकोसिस्टम्-साहकार्य इत्यादिषु क्षेत्रेषु सहकारार्थं मन्त्रिस्तरीयाणां चतुर्णां सहमति-पत्राणां आदानप्रदानम् अभवत्। उभापि देशी स्वसम्बन्धान् समग्र-सामरिकसहभागित्वं प्रति वर्धयितुं सहमतौ अभवताम्, येन भारतस्य आक्ट-ईस्ट-इति नीतिः प्रमुखतया प्रवर्धिता भविष्यति। प्रधानमन्त्रिणा नरेन्द्रमोदिना तस्य सिङ्गापुर-देशस्य समकक्षीयेन लारेन्स वोज् इत्यनेन सह प्रतिनिधिस्तरीय वार्तायाः अनन्तरं अयं निर्णयः कृतः। सिङ्गापुर-नगरे वार्तालापकाले उभौ नेतारी द्विपाक्षिकसम्बन्धानां प्रगतिं समीक्षितवन्तौ। आर्थिकसम्बन्धेषु प्रबलां प्रगतिं अवलोक्य उभयपक्षौ देशयोः मध्ये व्यापारस्य निवेशस्य च प्रवाहस्य विस्ताराय आह्वानम् अकुरुताम्। भारतीय-अर्थव्यवस्थायां प्रायः षष्ठ्यन्तरेक शतकोटि-यु. एस्. डालर्-निवेशयुक्तः सिङ्गापुर-देशः भारतस्य प्रमुखः आर्थिकसहभागीः अस्ति इति प्रधानमन्त्रिणा मोदी वर्येण अधोरेखितम्।

सः इति अपि अकथयत् यत् भारतस्य दूता सुस्थिरा च वृद्धिः सिङ्गापुर-देशस्य संस्थानां कृते निवेशस्य अपारान् अवसरान् उद्घाटयत् इति। ताभ्यां रक्षायाः सुरक्षायाः च क्षेत्रे विद्यमानसहयोगस्य, समुद्रीयक्षेत्रस्य अवबोधस्य, शिक्षायाः, नूतनप्रौद्योगिकीक्षेत्रस्य, विज्ञानप्रौद्योगिकीक्षेत्रस्य, ज्ञानसहभागित्वस्य च समीक्षा कृता।

स्वच्छभारताभियानं देशे शिशु-मृत्यु-संख्यां न्यूनीकर्तुं साहाय्यं कृतवती- अन्वेषणाधिसूचना

सर्वकारस्य प्रमुख-योजना स्वच्छभारताभियानम् इत्येषा देशे शिशु-मृत्यु-संख्यां न्यूनीकर्तुं साहाय्यं कृतवती। भारते योजनेषा परिवर्तनशीलां भूमिकां निरवहत्। स्वच्छभारत मिशन् एण्ड इन्फेण्ट मोर्टालिटी इन् इण्डिया इत्यस्य अन्तर्गतं शौचालयनिर्माणम् इति

शीर्षकीये शोध-अध्ययने एतत् प्रकटितम्। अस्मिन् अध्ययने चतुर्दशोत्तरद्विसहस्रतमवर्षतः विंशत्युत्तरद्विसहस्रवर्षं यावत् कालः समाविष्टः, यस्मिन् सर्वकारः दशकोट्यधिकान् गृहशौचालयान् निरमात्, तथा च उक्तवान् यत् त्र्यधिकद्विसहस्रतमे वर्षे देशस्य अधिकांशमण्डलेषु शिशु मृत्युदरः प्रति सहस्रजीवितजन्मेषु षष्टितः अधिकः आसीत् इति। परन्तु विंशत्युत्तरद्विसहस्रतमे वर्षे अधिकांशेषु मण्डलेषु एतत् त्रिंशतितः न्यूनम् आसीत्। स्वस्य सामाजिक-माध्यम-मध्ये एतत् अध्ययनं प्रसारयन् प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी अवदत् यत् शिशुमरणस्य न्यूनीकरणे समुचितशौचालय निर्माणं महत्त्वपूर्णा भूमिकां निर्वहति।

'दिनद्वये मस्जिदं ध्वस्तं कर्तव्यम्...' इति शिमलानगरे अवैधनिर्माणस्य विषये कोलाहलः, जनाः वीथिषु प्रविष्टाः, विधानसभायाम् अपि संघर्षः

हिमसंस्कृतवार्ता: - शिमला। शिमलानगरस्य संजौलीक्षेत्रे मस्जिदस्य अवैधनिर्माणस्य कथितस्य विवादः गहनः भवति। अस्मिन् विषये न केवलं स्थानीयजनाः विरोधं कृतवन्तः, अपि तु काङ्ग्रेस- भाजपा-

नेतृणां मध्ये उष्ण-आदान-प्रदानम् अपि आरब्धम् अस्ति। हिमाचलप्रदेश- ग्रामीणविकास- एवं- पंचायतीराजमन्त्री अनिरुद्धसिंहः विधानसभायां मस्जिदनिर्माणस्य विषये दृढतया टिप्पणीं कृतवान्। सः अवदत् यत्, "संजौली-विपण्यां महिलानां कृते गमनम् कठिनं जातम्। चौर्यं भवति, लव-जिहाद-आदयः घटनाः भवन्ति, ये राज्याय, देशस्य च कृते संकटापन्नाः सन्ति। अवैधरूपेण मस्जिदस्य निर्माणं कृतम् अस्ति।" तत्रैव एआइएमआईएम-प्रमुखः असदुद्दीन ओवैसी अपि अस्मिन् विषये काङ्ग्रेस-पक्षं स्वीकृतवान्, यस्य कारणेन राजनैतिकतापमानं अधिकं वर्धितम्।

असदुद्दीन ओवैसी इत्यस्य मुख्यमंत्रिणा एतत् उक्तम्

असदुद्दीन ओवैसी इत्यस्य वक्तव्ये मुख्यमंत्री सुखविन्दरसिंहसुखुः अवदत् यत् संविधानानुसारं भारते कोऽपि कुत्रापि निवसितुं शक्नोति। अस्माभिः एतत् सुनिश्चितं कर्तव्यं यत् कस्यापि समुदायस्य कोऽपि व्यक्तिः व्याकुलः न भवति। एतत् दायित्वं वयं सम्यक् निर्वहामः। न कश्चित् विधिं स्वहस्ते ग्रहीतुं शक्नोति।

हिन्दू सङ्घटनैः आन्दोलनं कृतं विवादितसंरचनायाः ध्वंसनस्य आग्रहः

हिमसंस्कृतवार्ता: - शिमला। हिन्दूसंस्थाभिः संजौलीबाजारे कस्यचित् समुदायविशेषस्य धार्मिकस्थाने अवैधनिर्माणस्य ध्वंसनस्य आग्रहं कृत्वा सशक्तं प्रदर्शनं कृतम्। एतस्मिन् काले संजौलीचौकतः ढलीसुरङ्गपर्यन्तं, इतः पुनः संजौलीचौकपर्यन्तं च जनाः एकत्रिताः भूत्वा घोषोद्घोषान् अकुर्वन्। प्रदर्शनं दृष्ट्वा तस्मिन् स्थले बहुसंख्याकाः पुलिसारक्षकाः नियोजिताः आसन्। प्रदर्शनकारणात् अपराह्णे प्रायः सार्धैकघण्टापर्यन्तं वाहनानां गतिः प्रभाविता अभवत्। अस्य कारणात् जनानां समस्यानां सम्मुखीकरणं कर्तव्यम् आसीत्। अपराह्णे संजौलीचौके बहुसंख्याकाः जनाः समागताः। तदनन्तरं विपण्यां विरोधसभा बहिः कृता। एतस्मिन् काले पुलिसैः धार्मिकस्थानं प्रति गच्छत्सु मार्गेषु पुलिसबलं नियोजितम् आसीत्। सर्वप्रथमं शतशः जनाः नारान् उद्घोषयन्तः ढलीसुरङ्गं प्रति प्रस्थिताः। तदनन्तरं पुनः संजौली चौकं प्राप्तम्। संजौलीचौकजनाः प्रशासनं चेतवन्तः यत् यदि द्वयोः दिवसयोः अन्तः अवैधनिर्माणं न ध्वस्तं भवति तर्हि ते सहस्राणि समागत्य पुनः विरोधं करिष्यन्ति इति। अस्मिन् काले जनाः नारा अपि उत्थापितवन्तः। प्रशासनस्य पुरतः वर्षाणां यावत् अवैधनिर्माणं प्रचलति स्म किन्तु कार्यविधिः न कृता इति जनानां मध्ये क्रोधः आसीत्। एतदतिरिक्तं जनाः राज्यसर्वकारेण बहिः आगच्छन्तानाम् प्रवासिनः पञ्जीकरणं कुर्वन्तु, अवैधमार्गविक्रेतारः स्थापयन्ति तेषां विरुद्धं कठोरकार्याणि कर्तुं च आग्रहं कृतवन्तः। बहिः आगच्छन्तः जनाः नगरस्य नियमव्यवस्थां दूषयन्ति इति जनाः वदन्ति। हिन्दू जागरणमञ्चस्य पूर्वाधिकारी कमल गौतमः जनान् सम्बोधयन् उक्तवान् यत् अस्मिन् विषये सर्वकारेण द्वयोः दिवसयोः अन्तः कार्यविधिः कर्तव्या भविष्यति। सः अवदत् यत् शनिवासरे नगरनिगम- आयुक्तस्य न्यायालये तस्य श्रवणं भविष्यति। अनन्तरम् अपि अवैधनिर्माणं दूरीकर्तुं कार्यविधिः न क्रियते चेत् पुनः जनाः सहस्रशः विरोधं कर्तुं बाध्यन्ते। प्रदर्शने महिलाः अपि भागं गृहीतवत्यः।

संजौलीनगरे अवैधनिर्माणविषये सांसद ओवैसी इत्यस्य वक्तव्यस्य प्रत्युत्तरम् अददत् विक्रमादित्यसिंहः

हिमसंस्कृतवार्ता: - शिमला। हिमाचलप्रदेशस्य राजधान्याः शिमलायाः संजौलीनगरे कस्यचित् समुदायविशेषस्य धार्मिकस्थाने अवैधनिर्माणस्य विषये अपि राजनीतिः तीव्रताम् अवाप्तवती। बुधवासरे विधानसभासदने विधायकः हरीशजनार्थ, मन्त्री अनिरुद्धसिंहः च सम्मुखीभूतौ। मन्त्री विक्रमादित्यसिंहः उक्तवान् यत् विधि-व्यवस्था स्वकीयरूपेण कार्यं कुर्वन् अस्ति। अस्माभिः सर्वेषां भावनानां सम्मानम् कर्तव्यम्। गुरुवासरे लोकनिर्माणमन्त्री विक्रमादित्यसिंहः सांसदः असदुद्दीन ओवैसी इत्यनेन अस्मिन् विषये सामाजिकमाध्यमेषु दत्तस्य वक्तव्यस्य प्रतिकारं कृतवान्। विक्रमादित्यसिंहः अवदत् यत् हिमाचलप्रदेशे प्रेम वर्तते। अत्र कस्यचित् द्वेषः नास्ति। समाजस्य प्रत्येकं वर्गं अग्रे नेतुम् अस्माकं दायित्वम् अस्ति। तेषां रक्षणम् अस्माकं दायित्वम् अस्ति। सर्वकारः तदर्थं प्रतिबद्धः अस्ति। सः अवदत् यत् राज्यस्य राजधानी शिमलानगरस्य संजौलीक्षेत्रे अवैधनिर्माणस्य विषये सर्वकारेण संज्ञानं कृतम्। गतदिवसे एव विधानसभायां अपि अस्मिन् विषये वक्तव्यं दत्तम्, यस्मिन् स्पष्टतया उक्तं यत् सर्वकारः किमपि प्रकारस्य अवैधनिर्माणं न सहते इति। एतद् प्रकरणम् एमसी न्यायालये लम्बितः अस्ति, तस्य श्रवणं चिरकालात् प्रचलति। न्यायालयस्य निर्णयानुसारं सर्वकारेण कार्यविधिः भविष्यति। सः अवदत् यत् हिमाचलप्रदेशः ईश्वरस्य भूमिः अस्ति। हिमाचलप्रदेशः प्रथमं राज्यं यत्र पूर्वकाङ्ग्रेससर्वकारेण धर्मान्तरणस्य नियमः कार्यान्वितः। विक्रमादित्यसिंहः अवदत् यत् शिमलानगरस्य जनाः चिन्तिताः सन्ति यत् बहिः राज्येभ्यः केचन जनाः राज्यं प्रति आगच्छन्ति। एते जनाः मिथ्यापरिचयैः सह अत्र कार्यं कुर्वन्ति। एतत् विधिव्यवस्थायाः दृष्ट्या अवलोकनीयम्। यदि कोऽपि व्यक्तिः राज्यात् बहिः हिमाचलम् आगत्य मिथ्यापरिचयेन कार्यं करोति तर्हि राज्यस्य आन्तरिकसुरक्षायाः विषये महत् प्रश्नचिह्नम् अस्ति। अस्मिन् विषये सर्वकारः कठोरकार्याणि करिष्यति। हिमाचलस्य जनानां प्रथमः रोजगारस्य अधिकारः अस्ति। बहितः आगतानां जनानाम् अपि स्वागतम् अस्ति। विधिना कार्यवाही भविष्यति इति सः अवदत्। सर्वान् सह नीत्वा सर्वेषां कल्याणं पश्यन् अग्रे गन्तुं सर्वकारस्य दायित्वम् अस्ति।

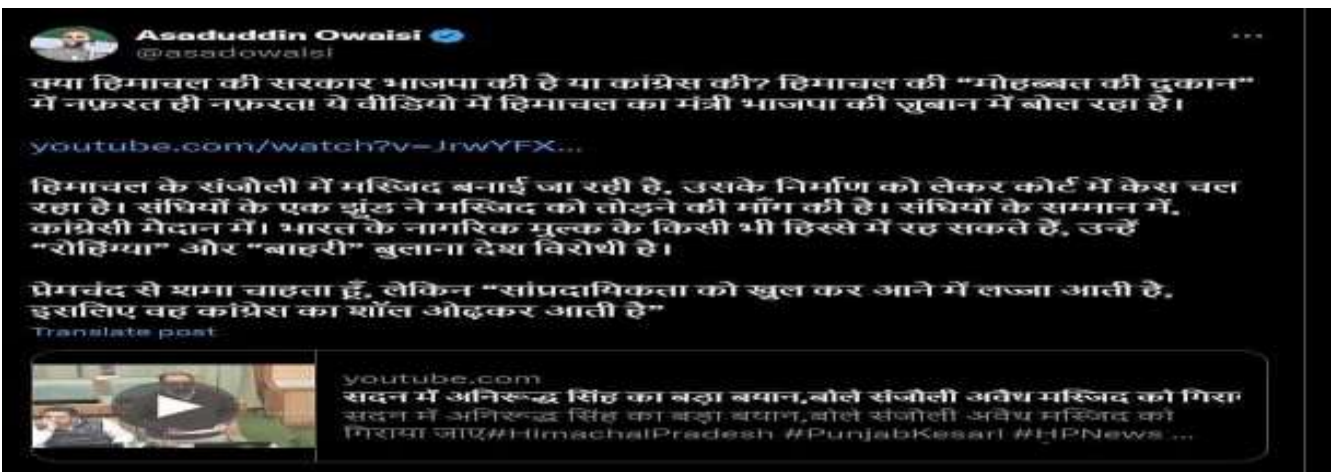
असदुद्दीन ओवैसी भाजपायाः टीम बी इत्यस्ति- अनिरुद्धसिंहः

हिमाचलप्रदेशसर्वकारे पंचायतीराज एवं ग्रामीणविकासमन्त्री अनिरुद्धसिंहः सांसद असदुद्दीन ओवैसी इत्यस्य वक्तव्ये प्रतिकारं कृतवान्। अनिरुद्धसिंहः अवदत् यत् असदुद्दीन ओवैसी स्वयं भारतीयजनतापक्षस्य टीम बी अस्ति। सः अवदत् यत् सः राज्यस्य विषयान् न अवगच्छति, तस्य राजनीतिः केवलं एकस्मिन् समुदाये एव प्रचलति। सः अवदत् यत् राज्ये काङ्ग्रेससर्वकारः विकासराजनीतिं करोति, अत्र प्रत्येकं कार्यं विधानानुसारं भवति। उक्तवान् यत् एषः विषयः मन्दिरस्य मस्जिदस्य च विषये नास्ति, अपि तु भवनं अवैधं वा वैधानिकं वा इति। सः अवदत् यत् अत्र अवैधनिर्माणं जातम् अस्ति तथा च एतादृशे सति सर्वकारः तस्य विरुद्धं विधानानुसारं कार्यविधिः करिष्यति। सः अवदत् यत् असदुद्दीन ओवैसी इत्यनेन अस्मिन् विषये राजनीतिः कर्तुं आवश्यकता नास्ति। अनिरुद्धसिंहः अवदत् यत् सः व्यक्तिगतरूपेण तस्य सम्मानं करोति, परन्तु सः समुदायविशिष्टं राजनीतिं करोति, तस्य विकासेन सह किमपि सम्बन्धः नास्ति। अनिरुद्धसिंहः अवदत् यत् मुस्लिमसमुदायस्य जनाः राज्ये बहुकालात् निवसन्ति। अत्र कदापि समस्याः न अभवन्। सः अवदत् यत् इदानीं सहसा बहिः राज्यात् अत्र आगच्छन्तः जनानां संख्या वर्धिता अस्ति। सः अवदत् यत् प्रमुखराज्येभ्यः आगतानां मध्ये हिन्दू- मुस्लिमयोः मध्ये कोऽपि अन्तरः नास्ति, परन्तु केवलं सम्यक् सत्यापनेन सह राज्यं प्रति आगमनस्य विषयः एव। सः अवदत् यत् बहिः राज्येभ्यः अन्येभ्यः गुरुराज्येभ्यः च बहुसंख्याकाः जनाः अत्र आगच्छन्ति। न केवलमेतत्, अन्येषां बहूनां देशानाम् अपि नागरिकाः अत्र आगच्छन्ति। एतस्य अपि अन्वेषणस्य आवश्यकता वर्तते इति सः अवदत्।

सांसद असदुद्दीन ओवैसी इत्यनेन एतत् उक्तम् आसीत्

सांसद असदुद्दीन ओवैसी इत्यनेन राज्यमन्त्री अनिरुद्धसिंहस्य विधानसभायां कस्यचित् समुदायस्य धार्मिकस्थानस्य विषये वक्तव्यस्य प्रतिक्रिया कृता। सोशल मीडिया मञ्चे X- इत्यत्रुक्तवान् हिमाचलस्य सर्वकारः भाजपायाः वा काङ्ग्रेसस्य वा? हिमाचलस्य प्रेमापणे केवलं द्वेषं द्वेषं कुरुत! अस्मिन् विडियो मध्ये हिमाचलस्य मन्त्रिणः भाजपाभाषायां वदन्ति।

HRTC : मुख्यमंत्रिणा सुखविन्दरसिंह सुखुना हिमाचल-पथ-परिवहन-निगमस्य प्रीपेडकार्ड-इत्यस्य शुभारम्भः कृतः

हिमसंस्कृतवार्ता: - शिमला।
मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुखुः गुरुवासरे हिमाचल-पथ-परिवहन-निगमस्य राष्ट्रिय-सामान्यगतिकार्डसुविधायाः आरम्भं कृतवान् यस्य उद्देश्यं नगदरहितयात्रायाः प्रोत्साहनं भवति। क्रेडिट कार्ड, डेबिट कार्ड, यूपीआई इत्येतेषाम् अतिरिक्तम् अधुना यात्रिकाः हिमाचलपथपरिवहननिगमस्य बसयानेषु राष्ट्रियसामान्यगतिशीलताकार्डद्वारा अपि भाटकं दातुं शक्नुवन्ति। अस्य कार्डस्य माध्यमेन यात्रिकाः नगदरहितरूपेण देशे सर्वत्र अनेकविधसेवानां लाभं प्राप्तुं शक्नुवन्ति। मुख्यमन्त्री उक्तवान् यत् हिमाचलपथपरिवहननिगमः देशे प्रथमः राज्यपरिवहन उपक्रमः अस्ति यः एतां सुविधां प्रारभते। सः अवदत् यत् राज्यसर्वकारस्य एष उपक्रमः सार्वजनिकयानक्षेत्रे एकः

आधारस्तम्भः सिद्धः भविष्यति। परिवहनस्य सुव्यवस्थीकरणे, यात्रिकाणां कृते विश्रान्तिरयुतं सुलभं च यात्रां प्रदातुं साहाय्यं करिष्यति। सः अवदत् यत् अस्य कार्डस्य माध्यमेन दिल्लीमेट्रो, दिल्लीपरिवहननिगमः, हरियाणापथमार्गः, पश्चिममुम्बईबसयानेषु गन्तुं शक्यते। एचआरटीसी बसेयानेषु अपि अस्य कार्डस्य माध्यमेन नगदरहितं व्यवस्थापनं कर्तुं शक्यते। सः अवदत् यत् राज्यसर्वकारः मानवसंसाधनक्षेत्रे व्यापकपरिवर्तनानि आनेतुं प्रतिबद्धः अस्ति। सः अवदत् यत् हिमाचलपथपरिवहननिगमम् आत्मनिर्भरं कर्तुं, तस्य संचालनं च कर्तुं प्रौद्योगिकी एकीकृता भवति। सः अवदत् यत् एच आर टी सी इत्यस्य सुदृढीकरणेन राज्यस्य जनानां लाभः भविष्यति। सः अवदत् यत् राष्ट्रियसामान्यगतिशीलताकार्डस्य कृते अन्तर्जालसुविधायाः आवश्यकता न भविष्यति, अतः राज्यस्य दूरस्थक्षेत्रेषु निवसन्तः जनाः अपि अस्याः सुविधायाः लाभं प्राप्तुं शक्नुवन्ति। सः अवदत् यत् एतत् कार्डं शतरूप्यकाणां भुक्तिं कृत्वा निर्गतं भविष्यति, तदनन्तरं जनाः बसकेन्द्रे अस्य टॉप-अप-रिचार्ज ऑनलाइन-ऑफलाइन-इत्यत्र च कर्तुं शक्नुवन्ति। सः अवदत् यत् हिमाचलपथपरिवहननिगमस्य षड्भासानां अभिलेखकालान्तरे एतत् कार्डं प्रक्षेपणार्थं कृताः प्रयासाः प्रशंसनीयाः सन्ति। सः अवदत् यत् एच आर टी सी इत्यनेन देशस्य अन्यराज्यानि अतिक्रम्य अनुकरणीयः आरम्भः कृतः।

हिमाचलविधानसभा : अष्टमासेषु निश्चयिता भविष्यति स्वास्थ्यविभागस्य व्यवस्था-मुख्यमन्त्री

हिमसंस्कृतवार्ता:- कार्यालयीयः प्रतिनिधिः। मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुखुः अवदत् यत् राज्ये स्वास्थ्यविभागस्य व्यवस्था अष्टमासेषु सम्यक् कर्तव्या अस्ति। आईजीएमसी, टाण्डा महाविद्यालये च अस्थायीकर्मचारिणः प्रदातुं चर्चा अभवत्। ये आदर्शस्वास्थ्यसंस्थाः उद्घाटिताः सन्ति ते अपि कर्मचारिभिः पूरिताः भविष्यन्ति। शीघ्रमेव सर्वाणि पदानि पूरितानि भविष्यन्ति। विधायिकायाः रीनाकश्यपायाः प्रश्नस्य उत्तरं दत्त्वा मुख्यमन्त्री अवदत् यत् अष्टमासानाम् अनन्तरं कस्यचित् उपालम्भस्य अवसरः न प्राप्स्यते। स्वास्थ्यसंरचना सुदृढाः क्रियन्ते। पूर्वं स्वास्थ्यमन्त्री धनीरामशण्डिलः उक्तवान् यत् एनएचएम मार्गेण विभिन्नवर्गस्य १४५० पदानि, चिकित्सकानाम् २०० पदानि च पूरयितुं प्रक्रिया प्रचलति।

उद्योगानां सीएसआर-राशिषु सर्वकारस्य नियन्त्रणं नास्ति-हर्षवर्धनः

उद्योगमन्त्री हर्षवर्धनचौहानः उक्तवान् यत्, सीएसआर-अन्तर्गतं उद्योगैः व्ययितराशिषु सर्वकारस्य नियन्त्रणं नास्ति। एषा राशिः कम्पनी-अधिनियमस्य अन्तर्गतं व्यय्यते। सर्वाः कम्पन्यः अपि सीएसआर-विषये अपि तत् धनं न व्यययन्ति। ५ कोटिरूप्यकाधिकं लाभं सहस्रकोटिरूप्यकाणि च येषां कम्पनीनां कृते तस्य राशेः द्वौ

प्रतिशतौ सीएसआर-इत्यत्र व्ययितव्यः भवति। उद्योगिभिः सह चर्चा कृत्वा एषा राशिः केवलं स्थानीयक्षेत्रे एव व्ययिता भविष्यति। प्रश्नान् उत्थापयन् विधायकः विनोदसुल्तानपुरी अवदत् यत् सीएसआर-निधेः दुरुपयोगः क्रियते। विधायकः सुखराम चौधरी उक्तवान् यत् एषा राशिः तेषु उद्योगेषु न व्यय्यते यत्र ते पर्यावरणं नदीः च प्रदूषयन्ति। एतदर्थं नियमाः करणीयाः।

ब्रह्मपुखरतः कन्दौरमार्गस्य पुनर्स्थापनं कदा भविष्यति-रणधीरशर्मा

हिमाचलप्रदेश विधानसभायां व्यवस्थाप्रश्नान्तर्गतं गुरुवासरे विधायकाः स्वस्वक्षेत्रस्य विषयान् उत्थापितवन्तः। काङ्ग्रेसविधायकः केवलसिंहपठानिया कोटलायां कन्दारायाः निर्माणं क्रियते इति उक्तवान्। तत्र यथा भूस्खलनं जातम् इति कारणात् मनाली-पठानकोट-मार्गः निरुद्धः भविष्यति। तदनन्तरं नाहनतः काङ्ग्रेसविधायकः अजय सोलङ्की सदनस्य मध्ये एतत् विषयं उत्थापितवान् यत् तस्य क्षेत्रे वन्यगजाः आगच्छन्ति। तत्र आतङ्कस्य वातावरणं वर्तते। विभागाय मार्गदर्शिकाः दातव्याः। नयनादेवी भाजपा विधायकः रणधीरशर्मा इत्यनेन उक्तं यत् ब्रह्मपुखरतः कन्दौरपर्यन्तं मार्गः विधानसभाक्षेत्रद्वये पतति। एनएचएआइतः लोकनिर्माणविभागे स्थानान्तरितम् अस्ति। कदा अस्य मार्गस्य पुनर्स्थापनं भविष्यति? कोरोनाकाले ये कर्मचारिणः कार्यं कृतवन्तः तेषां नियुक्तिः भविष्यति वा?

आन्ध्रप्रदेशस्य जलप्लावितक्षेत्रेषु मन्त्रालयीयदलेन कृतं निरीक्षणम्

आन्ध्रप्रदेशस्य जलप्लावितेषु क्षेत्रेषु केन्द्रीयान्तः मन्त्रालयीयदलेन निरीक्षणं कृतम्। केन्द्रीयगृहमन्त्रालयस्य आपत्प्रबन्धनस्य सचिवस्य संजीवकुमारजिन्दलस्य नेतृत्वे दलमिदं राज्ये सर्वत्र प्रचण्डवृष्ट्या जलप्रलयेन च व्यापकक्षतेः समाकलनं करिष्यति। आन्ध्रप्रदेशस्य तङ्गेपल्लीनगरे आपत्प्रबन्धनप्राधिकरणस्य राज्याधिकारिभिः सह स्थितिषु अन्वेषणं कर्तुं पूर्वं दलेन मुख्यालये समीक्षा एका सभा आयोजिता।

हरियाणायां एकचरणीय-विधानसभानिर्वाचनस्य, जम्मू-कश्मीरे तृतीयचरणस्य निर्वाचनस्य नामाङ्कन-पञ्जीकरणम् समारम्भम्

हिमसंस्कृतवार्ता:। हरियाणायां एकचरणीयविधानसभानिर्वाचनस्य, जम्मू-कश्मीरे तृतीयचरणस्य निर्वाचनस्य च गतदिने अधिसूचनानिर्गमनेन सह नामाङ्कन-पञ्जीकरणम् अपि समारम्भम्। नामाङ्कनपूरणस्य अन्तिमा तिथिः अस्य मासस्य द्वादश दिनाङ्कः अस्ति, अग्रिमे दिने नामांकनपत्राणाम् अनुसंधेयकार्यं भविष्यति। हरियाणायां नामांकन प्रत्यावर्तनस्य अन्तिमा तिथिः सितम्बरमासस्य षोडश दिनाङ्के विद्यते। नवतिः सदस्यानां हरियाणाविधानसभायाः मतदानं अक्टोबर् मासस्य पञ्चमे दिनाङ्के भविष्यति। जम्मू-कश्मीरे नामांकन प्रत्यावर्तनस्य अन्तिमा तिथिः अस्य मासस्य सप्तदश दिनाङ्के वर्तते। अस्मिन् चरणे अक्टोबर्-मासस्य प्रथमे दिने चत्वारिंशत् निर्वाचनक्षेत्रेषु निर्वाचनं भविष्यति। इदानीं केन्द्रशासिते प्रदेशे द्वितीयचरणस्य विधानसभानिर्वाचनाय नामाङ्कनं पञ्जीकरणं गतसायं समाप्तम्। अस्मिन् चरणे षविंशतिः विधानसभाक्षेत्रेभ्यः सितम्बरमासस्य पञ्चविंशतिदिनाङ्के निर्वाचनं भविष्यति। हरियाणायाः जम्मू-कश्मीरस्य च त्रयाणामपि चरणानां एकचरणीयविधानसभानिर्वाचनस्य च मतगणना आगामिमासस्य अष्टमे दिनाङ्के भविष्यति।

हिमसंस्कृतवार्तायै सहयोगं कुर्वन्तु
हिमसंस्कृतवार्ता:
संस्कृतकार्यमिदम् पुण्यकार्यमिदम्
इदं संस्कृताय नमः

तीजपर्व हरितालिकाव्रतम्

भारतीय संस्कृतिः महती समृद्धा, पवित्रा च इति निराकर्तुं न शक्यते केनापि । व्रतमहोत्सवमाध्येन कथं जनगणः एकीकर्तुं शक्यः, समाजः संस्कारमुखश्च कथं स्यात् इति धारणा भारतीयसंस्कृतौ वर्तते । इयं संस्कृतिः सुसंस्कारं बोधयति, उत्सवप्रधानेयम् । व्रतोत्सवेषु हरितालिकाव्रतं, यच्च 'तीज' इति नाम्ना ज्ञायते, तदन्यतमम् ।

भारतस्य प्रायः सर्वेषु प्रान्तेषु भाद्रपदमासस्य शुक्ल-तृतीयायां सौभागवत्यः स्त्रियः स्वस्य अखण्ड-सौभाग्यरक्षार्थं महत्या श्रद्धया, विश्वासेन, लगनतया चेदं हरितालिकाव्रतम् आचरेयुः । व्रतमिदं महत् कठिनम् । अस्मिन् व्रते फलाहारसेवनं तु दूरे तिष्ठतु, निष्ठावत्यः स्त्रियः तु पानाय जलमात्रमपि न स्वीकुर्वन्ति । व्रतस्य परेद्युः प्रातःकाले स्नानानन्तरं व्रतपरायणाः ताः स्त्रियः सौभाग्यद्रव्यम् एवं वायनं स्पृष्ट्वा ब्राह्मणेभ्यः ददति । तदनन्तरं हि ताः जलादिकं पीत्वा पारायणं कुर्वन्ति ।

व्रतमिदं सर्वप्रथमतः गिरिराजनन्दिनी उमा कृतवती आसीत्, यस्मात् फलस्वरूपात् सा भगवन्तं शिवं पतित्वेन प्राप्तवती । अस्मिन् व्रतदिने स्त्रियः कथां शृण्वन्ति, श्रावयन्ति च, या कथा पार्वत्याः जीवने घटिता आसीत् । तत्र पार्वत्याः त्यागः, संयमः, धैर्यम् इत्यादीनाम् एवञ्च एकनिष्ठ-पातिव्रतधर्मस्य वर्णनम् उपलभ्यते, तां कथां शृण्वन्तीनां स्त्रीणां मनोबलम् उन्नतं भवति, वर्धते च ।

उच्यते यत्, दक्षकन्या सती यदा पितुर्यज्ञे स्वपत्युः शिवस्य अपमानं सोढुम् अशक्तवती तदा सा योगाग्निं प्रविश्य स्वयं दग्धा जाता । तदनन्तरं मैनाहिमवानोः तपस्याफलतः तयोः पुत्रीत्वेन 'पार्वती' इति नाम्ना सा पुनः प्रकटीभूता । अस्मिन् नूतने जन्मनि अपि तस्याः प्राक्तनस्य जन्मनः स्मृतिः अक्षुण्णा अवर्तत । एवं नित्य-निरन्तरं भगवतः शिवस्य हि चरणारविन्दस्य चिन्तने संलग्ना जाता । यदा सा कैशोर्यं प्राप्तवती तदा मनोऽनुकूलवरस्य प्राप्त्यर्थं पितुराज्ञया तपस्याम् आरब्धवती । सा बहुवर्षाणि यावत् निराहारिणी सती

महतीं कठिनां साधनाम् आचरितवती । यदा तस्याः साधना फलोन्मुखी अभवत्, तदा एकदा देवर्षिनारदः गिरिराजम् उपसर्पितवान् । हिमवान् नारदस्य दर्शनं प्राप्य आत्मानम् अहोभाग्यवन्तम् अमन्यत, नारदः च सश्रद्धं परिचर्यां कृतवान् ।

पारस्परिकस्य कुशलक्षेमानन्तरं नारदः उक्तवान् 'भगवान् विष्णुः भवत्पुत्रीं परिणेतुम् इच्छति, तेन मह्वारा अयं सन्देशः प्रेरितो वर्तते । अस्मिन् सन्दर्भे भवद्विचारं माम् अवगमयतु' इति । नारदस्य वचने हिमवता सम्मतिः प्रदर्शिता, प्रस्तावः स्वीकृतः च । ततः देवर्षिः पार्वतीम् उपगम्य उक्तवान् 'उमे ! एनां कठोरतपस्यां त्यजतु, तुभ्यं साधनाफलं भगवता दत्तमस्ति । तव पितुः भगवता विष्णुना सह तव विवाहं निश्चितवान् अस्ति' इति ।

एवमुक्त्वा नारदः ततः प्रस्थितवान् । मुनेः वचनं स्मारं स्मारं सा अत्यन्तं कष्टम् अन्वभवत् । सा मूर्च्छिता जाता । सखीभिः सा सम्यग् उपचारिता, संज्ञां प्राप्य सा तासां पुरतः शिवविषयकं स्वकीयम् अनुरागं सूचितवती । ताः उक्तवत्यः 'शीघ्रतां करोतु तर्हि, अन्यथा तव पिता त्वं नेतुम् आगच्छेत् । वयं त्वां गहनवने गोपयिष्यामः' इति । अन्ततोगत्वा एवं हि सञ्जातम् । तस्मिन् वने एकस्याः पर्वतीयगूहायाः आभ्यन्तरे पार्वती शिवलिङ्गं विधाय उपवासपूर्वकम् अर्चनाम् आरब्धवती । तत्कठोरसाधनायाः प्रभावतः सदाशिवस्य आसनं दोलायमानं जातम् । भगवान् शिवः सहसा पार्वत्याः समक्षं प्रकटीभूय तस्यै धर्मपत्नीत्वेन स्वीकरणसम्बद्धम् आश्वासनवचनं दत्त्वा ततः अन्तर्धानः अभूत् । तत्पश्चात् स्वपुत्र्याः अन्वेषणं कुर्वन् हिमवान् अपि तत्र संप्राप्य, सर्वं प्रवृत्तम् अभिज्ञाय च सः पुत्र्याः विवाहं शिवेन सह हि विहितवान् ।

अन्ततः 'बरउं सम्भु न त रहउं कुआरी' इति पार्वत्याः अविचलस्य अनुरागस्य विजयः अभवत् ।

तदारभ्य हि सनातन्यः भारतीयनार्यः स्वपत्युः दीर्घायुकामनया, कुमार्यः च स्वमनोवाञ्छितवरप्राप्तेः कामनया इदं हरितालिकाव्रतं परम्परया आचरन्त्यः अवलोक्यन्ते इति । शुभम् ।

असमप्रदेशीयः विज्ञानशिक्षकः, नारदोपाध्यायः

संस्कृते एव अस्माकं भारतीयसंस्कृतिः निहिता अस्ति- "डॉ. राजकुमार तिवारी"

हिमसंस्कृतवार्ता:-डॉ. नेहा मिश्रा।
अटलबिहारीवाजपेयीविश्वविद्यालये संस्कृत-अध्ययनकेन्द्रे संस्कृतदिवससमारोह आयोजितः अभवत्। मुख्यवक्त्रारूपेण अत्र डॉ. राजकुमारतिवारी महोदयः आसीत्। अनेन उक्तं यत् संस्कृते एव अस्माकं भारतीयसंस्कृतिः निहिता अस्ति, अतः संस्कृतिरक्षणार्थं संस्कृतस्य संरक्षणं सर्वत्र पठनपाठनं संस्कृतमयवातावरणस्य निर्माणञ्च आवश्यकं वरीवर्ति। सभाध्यक्षरूपेण कुलगुरुः डॉ. अरुणदिवाकरनाथवाजपेई महोदयः विराजितवान्। अयं महोदयः संस्कृतविषये स्वीयां विशिष्टां श्रद्धां प्रकटयति। विशिष्टवक्त्रारूपेण विराजितवान् अत्र डॉ. शरदमिश्रमहोदयः। अनेन महोदयेन संस्कृतविषये विशिष्टं कार्यं कृतम्। स्वागतभाषणं कृतवती संस्कृत-अध्ययनकेन्द्रस्य केन्द्राधिकारी महोदया डॉ. पूजा पाण्डेयमहोदया। केन्द्रशिक्षिका डॉ. नेहामिश्रा मञ्चसञ्चालनं कुर्वन्ती प्रास्ताविकमुद्बोधयति। सा उक्तवती यत् भारतसर्वकारः संस्कृतस्य रक्षणार्थं विशेषप्रयत्नशीलो वर्तते, अतः यदि वयम् अपि प्रयत्नं कुर्मः तर्हि संस्कृतभाषायाः रक्षणं अवश्यमेव भविष्यति। धन्यवादज्ञापनं कृतवान् छात्रकल्याणअधिष्ठाता डॉ. एच. एस. होता महोदयः। कार्यक्रमेऽस्मिन् विश्वविद्यालयस्य सर्वे शिक्षकाः शिक्षिकाः छात्रछात्राश्च उपस्थिताः आसन्।

भारतरत्न डॉ. सर्वपल्ली राधाकृष्णन् (5 सितम्बर 1888 - 17 अप्रैल 1975)

डॉ. सर्वपल्ली राधाकृष्णन् महोदयस्य जन्म सितम्बरमासस्य पञ्च तारिकायां (5 सितम्बर 1888) तमे वर्षे तमिलनाडु राज्यस्य तिरुतनी नामके ग्रामेऽभवत्। महोदयानां पितुः नाम वीरस्वामी तथा मातुः नाम सिताम्मा देवी एवं पत्न्याः नाम सिवाकामुश्रासीत्। बाल्यकालादेव पुस्तकेष्वेव रमन्तः महोदयाः अल्पे एव वयसि स्वामी विवेकानन्दस्य वीर सावरकरस्य च विषये पठितवन्तः ज्ञातवन्तश्च। तयोः द्वयोः विचारान् स्वीय जीवने आचरितवन्तः। महोदयाः 1902 तमे वर्षे मैट्रिकस्तरीयपरीक्षा प्रथम श्रेण्यामुत्तीर्णं कृतवन्तः, छात्रवृत्तिरपि प्राप्तवन्तः। डॉ. राधाकृष्णन् महोदयाः 1916 तमे वर्षे दर्शनशास्त्रे एम. ए. इति उपाधिं प्राप्तवन्तः तथा अस्मिन्नेव वर्षे मद्रास रेजिडेंसी कॉलेज इत्यस्मिन् दर्शनशास्त्रस्यैव सहायक प्राध्यापक पदं अलंकृतवन्तः। 1903 तमे वर्षे षोडशे वर्षे वयसि महोदयानां विवाहः

सिवाकामु अनया सह अभवत्। डॉ. राधाकृष्णन् महोदयाः स्वतंत्र भारतस्य प्रथम उपराष्ट्रपतिः तथा द्वितीय राष्ट्रपतिः (1962-1967 पर्यन्तम्) आसन्। मद्रासस्य (साम्प्रतं चेन्नई) प्रेसीडेंसी कॉलेजतः अध्यापन कार्यस्य प्रारम्भं कृत्वा अग्रे गत्वा मैसूर विश्वविद्यालये प्रोफेसर पदवीमलभत्। ततः परं देशस्य नैकेषु विश्वविद्यालयेषु शिक्षण कार्यं कृतवन्तः। 1939तः 1948पर्यन्तं एते महानुभावाः बनारस हिन्दू विश्वविद्यालये (B.H.U.) कुलपतेः पदमपि अलंकृतवन्तः। राधाकृष्णन् महोदयाः प्रख्यात् दार्शनिकाः, भारतीय संस्कृतेः संवाहकाः तथा आस्थावान् विचारकाः आसन्। एते महानुभावाः चत्वारिंशत् वर्षाणि यावत् शिक्षणकार्यं कृतवन्तः। अतः महोदयान् आदर्श शिक्षकत्वेन स्मर्यते। महोदयानां सम्मानाय आभारतं तेषां जन्मोत्सवः शिक्षक दिवस रूपेण आचर्यते। महोदयैः नैकानि पुस्तकानि

विरचितानि, तेषां क्रमे कानिचनानि पुस्तकानि यथा-
द एथिक्स ऑफ वेदान्त
द फिलॉसफी ऑफ रवीन्द्र नाथ टैगोर
माई सर्च फॉर ट्रूथ
द रेन ऑफ कन्टम्परेरी फिलॉसफी
रिलीजन एण्ड सोसाइटी
इण्डियन फिलॉसफी
द एसेसियल ऑफ साइकोलॉजी।

डॉ. सन्तोष काण्डपालः

हिमसंस्कृतवार्ता:

